

Varga Lajos

1890 – 1963

A talajtannal és talajbiológiával foglalkozó szakemberek itthon és külföldön mély részvétellel vették tudomásul azt a szomorú hírt, hogy dr. Varga Lajos, a biológiai tudományok doktora, alkotó munkában gazdag életének 74-ik évében Sopronban elhunyt.

Varga Lajos Désaknán született 1890. január 26-án. 1908-ban iratkozott be a kolozsvári Tudományegyetem Matematikai-Természettudományi Karára. Egy évvel később már Apáthy István professzor meghívására az Egyetem Általános Állattan- és Szövetteni Intézetében gyakornokként dolgozott. Ettől az időtől kezdve szakmai tevékenységének középpontjában a különböző talajtípusok-, valamint az álló- és folyóvizek mikrofaunájának megismerése állott. 1913-ban „Kolozsvár környékének kerekeshéreg faunája” c. értekezésével doktori címet szerzett.

Az első világháború katonáévei után 1917-ben a soproni Honv. Főreáliskolához osztották be tanárként, ahol természettudományokat, vegytant és földrajzt tanított. Tudományos érdeklődését azonban az akkori középiskolai tanári munka szűkre szabott keretei között csak részben elégíthette ki. Az oktatói tevékenysége mellett szabad idejét a kutatómunkára összpontosította. Elsősorban a Fertő-tó limnológiai vizsgálatával ért el ezekben az években kiváló eredményeket, amelyeket számos dolgozatban tett közzé.

Varga Lajos tudományos munkájára az 1923-as év igen nagy, szinte a továbbiakban a szűkebb szakmai területet illetően meghatározó hatással volt.

Ekkor hívta meg őt ugyanis Fehér Dániel egyetemi tanár, a magyar talaj-mikrobiológiai kutatómunka megindítója és világszerte ismert képviselője, az akkori Bányamérnöki és Erdőmérnöki Főiskola Növénytan Intézetébe kutatóként. Tanári hivatása mellett most már több munkatárssal együtt — az akkori viszonyokat figyelembe véve — az egyik legkorszerűbben felszerelt intézetben a rendelkezésére álló szabad idejét teljesen hivatásának szentelhette.

Abból a felismerésből kiindulva, hogy a mikroflórához tartozó szervezeteken — baktériumokon, sugárgombákon, gombákon és moszatokon — kívül a talajban és ennek felszínén, főként a magasabbrendű növények elhalt maradványai között igen nagy tömegű és fajilag változatos állatvilág él, kezdte el vizsgálni e biotóp mikrofaunáját. Ezzel a világon szinte elsőként Sopronban valósulhatott meg az a törekvés, amelynek végső célja a talajt benépesítő mikroszkopikus állatvilág megismerése volt. A mikroflóra és mikrofauna egyes fiziológiai csoportjainak, ill. fajainak tanulmányozása nemcsak külön-külön, hanem egymásra és a talaj termékenységére gyakorolt hatásukat is figyelembe véve történt meg. Kezdetben az erdőtalajok és az avartakaró protozoonjainak minőségi és mennyiségi megoszlását, faunisztikáját, ökológiáját, valamint ezeknek a talajban kifejtett biológiai tevékenységét kutatta. Később e vizsgálatokat kiterjesztette a mezőgazdaságilag művelt más talajtípusokra is. Külföldi (Norvégia, Finnország, Jugoszlávia stb.) hosszabb tanulmányútjai, valamint a különböző országokból kapott talajminták vizsgálata lehetővé tették, hogy az erdőtalajokban a protozoonok regionális elterjedési viszonyait dolgozza fel.

A talajbiológiai kutatásain kívül behatóan vizsgálta az állóvizek — elsősorban a Balaton és Fertő-tó — mikroszkopikus állatvilágát, amelynek eredményéről több alkalommal nemzetközi kongresszusokon is beszámolt. Eredményes limnológiai kutatómunkájának elismeréseként 1961-ben a „dr. Schafarzik Ferenc emlékérem”-mel jutalmazták.

Alkotó munkában eltöltött életére jellemző, hogy hazai és külföldi szaklapokban közzétett 270 tudományos értekezése, 8 könyve, valamint számos ismeretterjesztő cikke jelent meg.

1929-ben a Szegedi Egyetem Matematikai-Természettudományi Karán a „Hidrobiológia”-ból egyetemi magántanári címet nyer, majd 1938-ban részére az egyetemi címzetes nyilvános rendkívüli tanári címet adományozták. Közben két ízben is elnyerte a Természettudományi Társulat Rauer-alapjára kiírt biológiai pályadíjat. A széles körben kifejtett eredményes kutatótevékenységének elismeréseként 1951-ben a „biológiai tudományok doktora” tudományos fokozat elnyerésében részesült, 1952-től kutatómunkáját a soproni MTA Talajbiológiai Kutató Laboratóriumában folytatta, amelynek dr. Fehér Dániel akadémiai levelező tag elhúnytaival megbízott vezetőjévé, majd 1957-től intézeti igazgatójává nevezték ki. A fenti intézmény átszervezése után az Erdészeti és Faipari Egyetem Termőhelyismerettani Tanszékén dolgozott egészen haláláig.

Kutatómunkájának végső célkitűzését — a talaj mikroszkopikus állatvilágának a talaj biotikus folyamataiban végzett szerepét — csak részben érte el. Azonban e nagy feladat további vizsgálatához olyan alapokat rakott le, amely méltán váltotta ki a talajbiológiával foglalkozó hazai és külföldi szakemberek elismerését, nevének a szakirodalomban megbesült helyet biztosítva.

Pántos György